

17.04.2020r., Język polski , kl. II, 1 i 5 godz. lek. = 2 lekcje, Jolanta Mazurkiewicz; odpowiedzi do poniedziałku 20.04.2020r.

Argumenty z podobieństwa i z przykładu

Posłowie I Rzeczypospolitej często w wystąpieniach przywoływali przykłady rozwiązań zastosowanych w innych krajach (innymi słowy: posługiwali się argumentem z podobieństwa lub z przykładu). Oto kilka wypowiedzi pochodzących z doby Sejmu Wielkiego, obradującego w latach 1788–1792, w których źródłem przykładów są wydarzenia mające miejsce w starożytnej Grecji i starożytnym Rzymie.

Jan Piotr Norblin, *Zaprzysiężenie Konstytucji 3 Maja*, 1791, Muzeum Narodowe w Warszawie

Stanisław Potocki *Mowa Stanisława Potockiego*

Mówił Demostenes do Ateńczyków, korzystać, jak i my, z podobnych naszym, niechęcych okoliczności: „Ateńczykowie! badacie się, co czyni Filip, i co czynić macie z Filipem, przestańcie się badać, co on myśli, lecz myślcie, co wam czynić należy”. Podobnie i My, Polacy, nie myślm, nie oglądajmy się na to, co o nas trzymają Sąsiedzi, ale czynm, co nam czynić należy, w tym szczęście nasze znajdziemy. Wszak najnaglejszą dla ludzi wolnych potrzebą jest dźwigać się spod jarzma, i zrzucić z siebie niesławę.

Stanisław Potocki, *Mowa Stanisława Potockiego*, [w:] , *Diariusz sejmu ordynaryjnego pod związkim Konfederacji Generalnej Obojga Narodów w Warszawie rozpoczętego roku pańskiego 1788*, Warszawa 1790.

Walerian Stroynowski *Mowa (...) 1789, d. 27 marca miana (...)*

Tak Spartańczyk chlubiąc się mówił: „W naszej Sparcie Prawo najwyższym jest Panem, a dopiero po nim Magistratury”. Tak Demaret, porzucając Lacedemonę, której był Królem, pytany, dlaczego?... Odpowiadał: „bo w Lacedemonie Prawo wyższe nad Panującego”. Tak na koniec świeży nam przykład daje szwedzka szlachta, jak Prawo czcić należy, kiedy wierna swoim Przywilejom i Prawu więzienia niewolą obrała sobie przełożyć nad ich odstąpienie.

Walerian Stroynowski, *Mowa (...) 1789, d. 27 marca miana (...)*, Warszawa 1789.

Mowa K. Walewskiego

Takowe przypadki Wolność zgubiły Rzymską i innych Rzeczypospolitych; *Romae consulitur Saguntum capitur*. Pożarowi aby zapobiec, w iskiekach go zatłumiać należy.

Mowa K. Walewskiego, [w:], *Diariusz sejmku ordynaryjnego pod związkiem Konfederacji Generalnej Obojga Narodów w Warszawie rozpoczętego roku pańskiego 1788*, Warszawa 1790.

Mowa L. Karśnickiego

Rzućmy oko na owe starożytne Greckie i Rzymskie Prawa, jak one w krótkich i zwięzłych słowach, wiele siły i wiele mocy zawierały, gdy tymczasem Nasze, w długich wyrazach nieprzeliczonemi ostrożnościami uknowane, mniej częstokroć powagi, mniej skutku i zachowania mają.

Mowa L. Karśnickiego, [w:], *Diariusz sejmku ordynaryjnego pod związkiem Konfederacji Generalnej Obojga Narodów w Warszawie rozpoczętego roku pańskiego 1788*, Warszawa 1790.

Ćwiczenie 7 (ćwiczenie ważne – pisemnie)

Przez najbliższe dni prześledź wypowiedzi polskich współczesnych polityków publikowane w mediach i wynotuj argumenty z przykładu, w których w funkcji przykładu pojawiają się obce państwa (np. podane są obyczaje, obowiązujące prawo czy rozwiązania w jakiegokolwiek dziedzinie życia).

Argumenty emocjonalne

Jeżeli nadawca stosuje **argumenty emocjonalne**, odwołuje się do uczuć odbiorców, np. *Warto pomóc tym zaniedbanym, potrzebującym troski i miłości dzieciom.*

Argumenty emocjonalne nie zawsze są etyczne – dlatego najczęściej przyjmują one formę **forteli**, czyli **chwyków erystycznych**. Mówca, zamiast rzeczowej argumentacji, stosuje nieuczciwe zabiegi aby wykorzystać słabe punkty odbiorcy. Tego typu argumentację opisał [Arthur Schopenhauer](#), który wyodrębnił kilkadziesiąt chwytów erystycznych. Poniżej scharakteryzujemy kilka z najczęściej używanych.

- *Argument ad personam* (argument odwołujący się do osoby) – polega na ośmieszeniu przeciwnika, eksponowaniu jego wad po to, by przekonać audytorium o niesłuszności

reprezentowanych przez niego poglądów (np. *Pan z ledwością ukończył studia wyższe, więc co pan może wiedzieć o wychowaniu dzieci?*).

- Argument ad populum – odwołanie się do stereotypowych sądów, do opinii powszechnie znanych i aprobowanych (np. *Nie wychodź za niego za mąż. On pochodzi z Poznania, więc na pewno jest skąpy*).
- Argumentum ad vanitatem – odwołanie się do próżności rozmówcy, czyli komplementowanie go i schlebienie mu (np. *Ty masz takie dobre serce, więc na pewno nie odmówisz mi pożyczki*).
- Argumentum ad misericordiam – odwołanie do uczuć litości i współczucia audytorium (np. *Panie Dyrektorze, muszę dostać tę pracę, ponieważ nie mam za co nakarmić dzieci*).
- Argumentum ad baculum (nazywany też argumentem siły lub argumentem odwołującym się do kija) – posłużenie się w argumentacji groźbą, zastraszanie odbiorców. Orator mówi wprost lub sugeruje pośrednio, że jeżeli rozmówca czegoś nie uczyni lub nie przyzna racji nadawcy, to spotka go coś złego (np. *Jeśli spóźnisz się na lekcję, będziesz miał obniżoną ocenę ze sprawowania*).
- Argumentum ad ignorantiam – wykorzystanie niewiedzy przeciwnika, przywoływanie faktów, których rozmówca nie może zweryfikować (np. *Uważam, że powinieneś kupować pomidory pochodzące z Hiszpanii, ponieważ mają więcej składników odżywczych niż włoskie*).

Ćwiczenie 8.1 (dla chętnych)

Przez najbliższy tydzień wsłuchuj się dokładnie w teksty perswazyjne adresowane do ciebie w codziennych sytuacjach komunikacyjnych. Zapisuj wszystkie argumenty odwołujące się do uczuć, stosowane przez nadawców tych tekstów. Następnie odpowiedz na pytania:

- Czy zastosowane chwytły uważasz za uczciwe?
- Czy były one skuteczne?
- Który typ argumentów odwołujących się do uczuć stosowany był najczęściej?

Ćwiczenie 8.2 (ćwiczenie ważne – pisemnie)

Znajdź w prasie przykład felietonu, w którym nadawca nie ukrywa swoich emocji, a następnie wynotuj wszystkie środki językowe, które służą osiągnięciu tego efektu. Zwróć szczególną uwagę na słownictwo ekspresywne, frazeologię potoczną i takie środki składniowe, jak np. pytanie retoryczne lub wykrzyknienie.

Starscream, Tablica upamiętniająca ofiary rzezi Polaków na Wołyniu w kościele Świętej Brygidy w Gdańsku, 2008, Fotografia, licencja: CC BY-SA 3.0

Dzięki stronie www.sejm.gov.pl zapoznaj się z przemówieniami sejmowymi wygłoszonymi 12 lipca 2013 roku na temat masowej zbrodni na Wołyniu (s. 280–291), a następnie wykonaj podane polecenia.

Ćwiczenie 9.1 (ćwiczenie ważne – pisemnie)

Streść argumentację Radosława Sikorskiego oraz Beaty Kempy.

Ćwiczenie 9.2 (ćwiczenie ważne – pisemnie)

Wypisz jak najwięcej argumentów emocjonalnych, którymi posłużyli się posłowie. Nazwij i przeanalizuj te argumenty.

Ćwiczenie 9.3 (ćwiczenie ważne – pisemnie)

Oceń, czy wynotowane chwytły można uznać za etyczne.

Ćwiczenie 9.4 (dla chętnych)

Emocjonalną argumentację posłów porównaj z ekspresywnymi wypowiedziami świadków wydarzeń na Wołyniu. Możesz zapoznać się z nimi, jeżeli przeczytasz relację osób ocalałych lub odsłuchasz ich (zob. [link](#)).

Ćwiczenie 10 (dla chętnych)

Z mów zgromadzonych w zbiorze *Wielkie mowy historii* (t. 1–4, wybór i opracowanie T. Zawadzki, redakcja M. Gumkowski, Warszawa 2006) wypisz po jednym przykładzie reprezentującym każdy ze znanych ci chwytów erystycznych.

Rozpoznawanie argumentów

Pamiętaj, że argumentacja jest działaniem wykorzystywanym w różnych stylach, sferach i sytuacjach komunikacyjnych. Stosuje się ją w polityce, sądownictwie, w nauczaniu i wychowaniu, handlu, marketingu i wielu innych dziedzinach życia. Każdy z nas posługuje się różnymi chwytami – uczciwymi i fortelami erystycznymi, argumentami werbalnymi i pozawerbalnymi, dzięki czemu oddziałuje na rozum i emocje rozmówcy. Warto więc ćwiczyć swoją biegłość w rozpoznawaniu i interpretowaniu argumentów.

Ćwiczenie 11 (ustnie)

Wybierz pięć dowolnych tekstów z prasy i je przeczytaj. Oceń, czy tytuły artykułów wybranych przez ciebie mają charakter streszczający.

Ćwiczenie 12 (należy wysłać zdjęcie rozwiązania)

Zadanie interaktywne:

<https://epodreczniki.pl/a/rozpoznawanie-argumentow/D5X5kOOV0>

Ćwiczenie 13.1 (ćwiczenie ważne – pisemnie)

Przeczytaj artykuł Andrzeja Zybortowicza *Empatia łatwa, empatia trudna* („W Sieci” 2013, nr 31/32), a następnie sformułuj tezę tej wypowiedzi oraz streść argumentację autora.

„Zobaczysz bezpańskiego, cierpiącego psa – pomyśl o człowieku. Kto go porzucił, iż on porzucił swojego psa? Proponuję zmianę ogniskowej – na początek tylko podczas wakacji.”

Ćwiczenie 13.2 (dla chętnych)

Obejrzyj dowolny program publicystyczny w telewizji. Zwróć uwagę na argumentację stosowaną przez gości programu. Zrób notatki, które ułatwią ci na drugi dzień streszczenie tej argumentacji koleżance lub koledze.

Ćwiczenie 13.3 (dla chętnych)

Wykorzystaj materiały zgromadzone podczas wykonywania powyższego ćwiczenia i streść koledze lub koleżance argumentację jednego z uczestników programu publicystycznego obejrzanego dzień wcześniej.

Ćwiczenie 13.4 (dla chętnych)

Obejrzyj jeden z filmów:

- *Filadelfia*, reż. Jonathan Demme (1993),
- *Ława przysięgłych*, reż. Gary Fleder (2003),
- *Dwunastu gniewnych ludzi*, reż. Sidney Lumet (1956).

Zwróć szczególną uwagę na sceny odgrywane w sądzie, a następnie wykonaj podane polecenia:

- Oceń typ stosowanej argumentacji.
- Wypisz wszystkie argumenty i przyporządkuj je do odpowiedniego typu.
- Streść argumentację oskarżenia i obrony.